

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปขั้นตอนการวิจัย สรุป
ผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สรุปผลการวิจัย
6. อภิปรายผล
7. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อการดำเนินการ
ตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อแนวทางการดำเนินการตาม
เกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก
2. ผู้บริหารและครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้าน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ของโรงเรียนในเขตอำเภอเกษตรวิสัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 2 ปีการศึกษา 2547 จาก 64 โรงเรียน จำนวนเป็น ผู้บริหาร จำนวน 64 คน และครูผู้สอน จำนวน 799 คน รวมทั้งหมด 863 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสถานภาพ กำหนดจำนวน โดยเทียบตาราง ของเครจซี่และมอร์แกน Krejcie and Morgan (บุญชม ศรีสะอาด 2545 : 43) ได้ ผู้บริหาร จำนวน 55 คน และครูผู้สอน จำนวน 260 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของ ลิเคิร์ต (Likert Type) ซึ่งมี 5 ระดับ จำนวน 68 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .98

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.00 เพื่อแปลผลการวิเคราะห์ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพ วิเคราะห์โดยหาค่าร้อยละ
2. ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจำแนกตามสถานภาพทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยใช้สถิติ t - test แบบ Independent ใช้นัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05
4. ข้อเสนอแนะของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หากความถี่ แล้วคิดเป็นร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด สรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือมาตรฐานด้านผู้บริหาร มาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้เรียน ตามลำดับ

2. การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

2.1 มาตรฐานด้านผู้บริหาร มีการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีความเป็นประชาธิปไตย มีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการบริหาร โดยหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

2.2 มาตรฐานด้านครู มีการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ครูที่จบระดับปริญญาตรี ขึ้นไป ครूरู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร และครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค.

2.3 มาตรฐานด้านผู้เรียน มีการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรม ด้านกีฬา/นันทนาการ ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมา ไม่เสพสิ่งเสพติด และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมาและผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับดีในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนมาตรฐานด้านครู และ มาตรฐานด้านผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อแนวทางการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ด้านผู้บริหาร มีข้อเสนอแนะ คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ทักษะการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหาร, ควรจัดระบบบริหารจัดการที่ดีภายในโรงเรียน, ควรสนับสนุนปัจจัยในการบริหารให้เพียงพอ และ ควรนิเทศการ

บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ด้านครูควรจัดสรรจำนวนครูให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียน, ควรจัดให้ครูได้สอนตรงตามความรู้ความสามารถ, ควรจัดอบรมเพิ่มความรู้ใหม่ ๆ ให้กับครูอย่างสม่ำเสมอ และควรจัดหาลูกจ้างมาทำงานธุรการแทนครู และด้านผู้เรียน ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้สอนนักเรียน, ควรอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัย, ควรสอนให้นักเรียนกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และควรส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนทุกโรงเรียนต้องดำเนินการเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินภายนอกแรก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ทั้ง 14 มาตรฐาน 53 ตัวบ่งชี้ ดังนั้นจึงทำให้การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ตามผลการวิจัยที่ปรากฏ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ศุภชัย ชนะดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรโดยส่วนรวมเห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สัมฤทธิ์ คำจันทร์ (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษา การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า บุคลากรโดยส่วนรวมเห็นว่าโรงเรียนดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวิโรจน์ ค้อไผ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า

การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยภาพรวมพบว่า มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับสงกรานต์ ธรรมกุล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ด้านมาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย พบว่า บุคลากรโดยรวมและจำแนกตามสถานภาพและเขตอำเภอที่ปฏิบัติการนิเทศการศึกษาเห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ด้านมาตรฐานการเรียนการสอน โดยรวม อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2. ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้ที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นอย่างดี เพราะจะต้องเป็นผู้นำในการพาคณะครูพัฒนาการดำเนินการให้มีความถูกต้องเป็นปัจจุบัน ดังนั้นผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่อการประเมินภายนอกอยู่ในระดับดี และมีเจตคติต่อการประเมินภายนอกอยู่ในระดับดี เช่นเดียวกันดังนั้นจึงทำให้ผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งแล้วมาตรฐานด้านผู้บริหาร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้านอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ โกวิทช์ เหล่าศรี (2545 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาตามพฤติกรรมบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม ซึ่งพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนต่อการจัดการศึกษาตามพฤติกรรมบ่งชี้ของมาตรฐานการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับ สุขชัย ชนะดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหาร และครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าผู้บริหาร เห็นว่าโรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและรายมาตรฐานอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

ส่วนครูผู้สอน มีความคิดเห็นต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการตาม

เกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการประเมินภายนอกรอบ แรกนั้น ผู้ที่ ลงมือปฏิบัติในการจัดเตรียมเอกสาร พัฒนาตนเอง หรือการจัดการเรียนรู้เพื่อให้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามมาตรฐานนั้นคือครูผู้สอน ดังนั้นจึงทำให้มองภาพรวมในการ ดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานใน โรงเรียนออกว่าเป็นอย่างไร จึงทำให้ ผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับผู้บริหาร โรงเรียน ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ สุกชัย ชนะดี (2544 : บทคัดย่อ) ที่ผลการวิจัยพบว่า ครู อาจารย์ เห็นว่า โรงเรียนประถมศึกษามีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียนโดยภาพรวมและ ราช มาตรฐานอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมชัย ละครวงษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพการศึกษาด้านมาตรฐานการ เรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาเห็นว่า มีการปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพการศึกษา ด้านมาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษา โดยรวมและ 7 มาตรฐาน อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้บริหาร มีการดำเนินการโดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีการดำเนินการมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มาตรฐานด้านผู้บริหารนั้นเป็นด้านที่บ่งบอกถึงบรรยากาศขององค์กร คุณลักษณะของผู้นำ ว่ามี ความเป็นไปในลักษณะใด ซึ่งจากผลการวิจัยที่พบว่าตัวบ่งชี้ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ความเป็น ประชาธิปไตย มีความมุ่งมั่น อุทิศตนในการทำงาน และเป็นแบบอย่างที่ดี และมีการบริหาร โดยหลักการมีส่วนร่วม ซึ่งแต่ละข้อนั้นล้วนบ่งบอกให้เห็นถึงลักษณะขององค์กรที่จะประสบ ความสำเร็จ เพราะผู้บริหารที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้นย่อมทำให้บุคลากรในองค์กรมี ความรู้สึที่ดีและเต็มใจในการเข้าร่วมพัฒนาองค์กร ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะทำให้องค์กร ประสบผลสำเร็จ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ มีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการ เรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในโรงเรียนนั้นอาจจะขาดงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียน การสอน หรือไม่บุคลากรอาจจะขาดความรู้ความเข้าใจในการสร้างสื่อการเรียนการสอน จึงทำ ให้ตัวบ่งชี้ในข้อนี้มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าข้ออื่น ๆ

ส่วนมาตรฐานด้านครู มีการดำเนินการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย มากที่สุด คือ ครูที่จบระดับปริญญาตรี ขึ้นไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้ครูและบุคลากรทางการ ศึกษาทุกคนจะต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรี ด้วยเหตุนี้เองจึงทำให้ครูที่ยังไม่จบปริญญาตรี

ต้องไปศึกษาต่อ ทำให้ตัวบ่งชี้ ครูที่จบระดับปริญญาตรี ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ครูรู้เป้าหมายของการจัดการศึกษา และเป้าหมายของหลักสูตร และครูสามารถจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามลำดับ ซึ่งตัวบ่งชี้เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับครูในยุคปฏิรูปการศึกษาจะต้องมีความรู้และเกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค. (ศร 1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นโยบายจำกัดกำลังคนภาครัฐของรัฐบาล และการที่ไม่คืนตำแหน่งครูที่เกษียณอายุราชการให้กับสถานศึกษา และไม่มีการสอบบรรจุใหม่ ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้โรงเรียนหลาย ๆ แห่งขาดครู โดยเฉพาะโรงเรียนขนาดเล็ก ทำให้การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานตามตัวบ่งชี้ สถานศึกษามีครูเพียงพอตามเกณฑ์ กค. (ศร 1305/466 ลงวันที่ 11 มิถุนายน 2545) ในมาตรฐานด้านครูผู้สอน จึงมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด

4. การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน มีการดำเนินการน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับด้านผู้บริหาร และด้านครูผู้สอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียน มีความรู้ความเข้าใจและมีคุณลักษณะตามมาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดไว้ นั้นเป็นสิ่งที่ยากมาก เพราะในการดำเนินการนั้น ต้องอาศัยตัวแปรหลายอย่าง เริ่มตั้งแต่ปัจจัยนำเข้า คือตัวผู้เรียนเอง ว่ามีความพร้อมขนาดไหน แล้วผ่านกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งต้องใช้ครูที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการสอน และต้องสามารถใช้สื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ มาช่วยในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ได้ผลผลิตคือผู้เรียนที่มีคุณภาพ มีคุณลักษณะตามที่ต้องการ แต่ที่ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่ยังขาดทักษะในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ และขาดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ คือความประหยัด ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ซึ่งสาเหตุนี้ อาจเกิดจากกระบวนการในการผลิต ซึ่งก็คือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูนั่นเอง ซึ่งจากสภาพความเป็นจริงนั้น ครูมีจำนวนไม่เพียงพอ ขาดทักษะในการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้ และขาดสื่อ นวัตกรรมใหม่ ๆ ที่จะนำมาช่วยในการสอน ซึ่งจากสภาพปัญหาต่าง ๆ ส่งผลให้คุณลักษณะของผู้เรียน ยังถึงตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดไว้ แต่ก็มีบางข้อที่ผู้เรียนมีมาตรฐานอยู่ในระดับมาก เช่น ผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านกีฬา/นันทนาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การเล่นกีฬานั้นเป็นนโยบายที่ทางรัฐบาลส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนของชาติได้ออกกำลังกาย ห่างไกลจากยาเสพติด และกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ยังทำให้นักเรียนเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา จึงทำให้ตัวบ่งชี้ข้อนี้มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าด้าน

อื่น ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมา คือ มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาไม่เสพติด และปลอดภัยจากสิ่งมอมเมาและผู้เรียนมีความชื่นชม และชอบกิจกรรมด้านศิลปะ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ที่ทางรัฐบาลส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องอยู่แล้ว

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการดำเนิน การตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารนั้นเป็นผู้ที่ติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานอยู่เสมอ เพราะต้องเป็นผู้นำคณะครู และต้องสามารถตอบข้อคำถาม หรืออธิบายแนวทางดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานให้คณะครู ได้รับทราบเพื่อนำไปปฏิบัติให้ถูกต้อง ดังนั้นการติดตามข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความเข้าใจและมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างจากครูผู้สอน โดยทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชน ธิมะสาร (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน โดยภาพรวม มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานที่ 2 และมาตรฐานที่ 3 มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ วาสนา ภูภักดี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจ เจตคติ และความวิตกกังวลต่อการประเมินภายนอกของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบงานมาตรฐานโรงเรียน ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจต่อการประเมินภายนอกและมีเจตคติต่อการประเมินภายนอกดีกว่าครูผู้รับผิดชอบงานมาตรฐานโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มาตรฐานด้านผู้บริหาร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มาตรฐานด้านผู้บริหารนั้น ตัวบ่งชี้ส่วนใหญ่จะเป็นกระบวนการบริหารจัดการในงานต่าง ๆ ภายในสถานศึกษา ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่ในจุดนี้คือผู้บริหารสถานศึกษา ส่วนครูผู้สอนนั้นถ้าไม่มีหน้าที่ในเรื่องนี้โดยตรงก็จะไม่รู้ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจไม่ตรงกัน และมุมมองของผู้บริหาร ซึ่งคลุกคลีอยู่กับเรื่องนี้โดยตรง กับครูผู้สอน ผู้ซึ่งมีหน้าที่หลักคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งเมื่อคุจากบทบาทหน้าที่แล้ว ทำให้ต้องมีการมุมมองในเรื่องมาตรฐานด้านผู้บริหารนั้นแตกต่างกันไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วีระชน ธิมะสาร (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน พ.ศ.2541 ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา

จังหวัดสกลนคร ที่พบว่าผู้บริหารโรงเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานตามมาตรฐานการบริหารโรงเรียน มากกว่าครูที่ปฏิบัติงานวิชาการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของศุภชัย ชนะดี (2544 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ด้านมาตรฐานการบริหารโรงเรียน ตามทัศนะของผู้บริหารและครู อาจารย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานตามมาตรฐานที่ 3 โรงเรียนจัดกิจกรรมหลากหลาย เพื่อสนับสนุนการเรียนการสอน มากกว่าครู อาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนมาตรฐานด้านครู และ มาตรฐานด้านผู้เรียน ไม่แตกต่างกันทางสถิติทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการวางแผนกำหนดทิศทางเพื่อพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น บุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องร่วมประชุมวางแผนกำหนดแนวทางดำเนินการร่วมกัน และส่วนใหญ่ก็มีรูปแบบที่ค่อนข้างชัดเจน และแน่นอน ด้วยเหตุนี้เองอาจทำให้ ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมาตรฐานด้านครู และมาตรฐานด้านผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงกรานต์ ธรรมกุล (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การปฏิบัติงานตามมาตรฐานโรงเรียน พ.ศ.2541 ด้านมาตรฐานการเรียนการสอนของโรงเรียนประถมศึกษาเขตปฏิบัติการนิเทศการศึกษาที่ 3 สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเลย ที่พบว่า บุคลากรที่มีสถานภาพต่างกัน เห็นว่า มีการปฏิบัติงานด้านมาตรฐานด้านการเรียนการสอนโดยรวมและทั้ง 10 มาตรฐานไม่แตกต่างกัน

5. ข้อเสนอแนะที่ผู้บริหารและครูผู้สอน ต่อแนวทางพัฒนาการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐานด้านผู้บริหารที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรจัดอบรมให้ความรู้ทักษะการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารส่วนใหญ่อาจจะยังไม่เข้าใจในรูปแบบการบริหารสถานศึกษาที่เป็นนิติบุคคลตามแนวทางปฏิรูประบบราชการ ดังนั้นจึงก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมา คือ ไม่สามารถให้คำแนะนำช่วยเหลือคณะครูในกรณีที่มีปัญหาในการดำเนินงานตามเกณฑ์มาตรฐานสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือด้านอื่น ๆ เช่น การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การจัดทำแผนบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน การจัดทำแบบรายงานการประเมินตนเอง ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างบุคลากรในโรงเรียนเป็นอย่างมากสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ วิโรจน์ ค้อไผ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา เพื่อเตรียมพร้อมรับการประเมินคุณภาพภายนอก ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่าควรให้ผู้บริหารและครูร่วมกันในการศึกษา

สภาพปัจจุบันและปัญหา เพื่อวางแผนการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษา จึงจะส่งผลให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จ ซึ่งเป็นไปตามข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ด้านครูผู้สอนนั้นข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรจัดสรรจำนวนครูให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเพราะประสบปัญหาอย่างมาก ซึ่งสภาพปัญหาที่พบมีความสอดคล้องกับสภาพปัญหาจากผลการวิจัยของ ชาตรี ถาวรรักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่พบว่าปัญหาการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้านกระบวนการบริหาร มีปัญหาการขาดแคลนบุคลากร และบุคลากรไม่มีวุฒิทางการศึกษาตรงตามวิชาเอก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากสภาพปัจจุบันปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่กำลังประสบอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษากำลังประสบอยู่ คือ การขาดแคลนครู ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิภาพในการสอน เพราะครูมีภาระหน้าที่นอกเหนือจากงานที่สอนมาก ดังนั้นเวลาที่ครูมาทำงานพิเศษ เช่นงานธุรการ งานพัสดุ ต้องทิ้งนักเรียนมาทำ ทำให้เกิดความสูญเสียทางการศึกษาเป็นอย่างมาก แต่ถ้าหากมีครูเพียงพอถึงที่จะจัดสรรครูบางส่วนมาทำงานดังกล่าวในเวลาว่างได้บ้าง และนอกนั้นการที่มีครูไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนนั้นยังเพิ่มภาระหนักในการสอนให้กับครูยิ่งขึ้นอีก จากเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ครูผู้สอนและผู้บริหารมีความต้องการให้มีการจัดสรรจำนวนครูให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนเพื่อจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นกว่าเดิมและเกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

ส่วนมาตรฐานด้านผู้เรียนข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุดคือ ควรจัดหาสื่อและเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้สอนนักเรียน, ควรอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรมและระเบียบวินัย, ควรสอนให้นักเรียนกล้าแสดงออกในทางที่ถูกต้อง และ ควรส่งเสริมด้านสุขภาพอนามัยให้สมบูรณ์แข็งแรง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในยุคปัจจุบันนี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูจะต้องปฏิรูปการสอนจากที่เคยยึดตนเองเป็นสำคัญ สอนโดยบอกความรู้ให้นักเรียน ต้องปรับเปลี่ยนไปเป็นเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ต้องใช้สื่อต่าง ๆ มาเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดความรู้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อคอมพิวเตอร์ที่สามารถช่วยในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูได้เป็นอย่างดี แต่ปัญหาที่โรงเรียนส่วนใหญ่ประสบอยู่คือขาดสื่อ ขาดคอมพิวเตอร์ เพราะขาดงบประมาณในการจัดซื้อมา ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชาตรี ถาวรรักษ์ (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงาน

การประเมินศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการเรียนการสอนมีปัญหา คือ ขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์การเรียน การสอนไม่เพียงพอ จึงทำให้ครูผู้สอนและผู้บริหารต้องการที่จะได้มาเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะได้ตามมาตรฐานด้านผู้เรียน ซึ่งเป็นความมุ่งหมายสูงสุดของการจัดการศึกษา ส่วนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับด้านคุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยของนักเรียนนั้น อาจเป็นเพราะว่าสังคมในปัจจุบันนั้นเปลี่ยนแปลงไปมาก สื่อ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ค่อนข้างจะเข้ามามีบทบาทต่อพฤติกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน เพราะนักเรียนจะเกิดการเลียนแบบพฤติกรรมจากคาราวีรุ่น หรือสิ่งที่ได้เห็นจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งพฤติกรรมบางอย่างนั้นก็ไม่ได้เหมาะสม ดังนั้น โรงเรียนควรมีแนวทางดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหา คุณธรรม จริยธรรมและระเบียบวินัยของนักเรียนให้เกิดผลเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานด้านผู้เรียน มีการดำเนินการต่ำกว่าด้านอื่น ๆ ดังนั้นผู้บริหารควรนิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และพัฒนาส่งเสริมการดำเนินการด้านผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นเพื่อส่งผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานด้านผู้เรียนนั้น ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิด และมีคุณลักษณะด้านความมีวินัย ความรับผิดชอบและความประหยัด อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นทางโรงเรียน หรือผู้มีส่วนรับผิดชอบควรหาแนวทางเพื่อพัฒนาให้การดำเนินการอยู่ในระดับมาก ถึงมากที่สุดต่อไป

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาสภาพการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกยิ่งขึ้น

2.3 ควรวิจัยปัญหาการดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐาน สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และข้อเสนอแนะการแก้ไขปัญหา